

NYELVTANULÁSRA VONATKOZÓ MEGGYŐZŐDÉSEK MÉRÉSE – EGY KÉRDŐÍV KIFEJLESZTÉSÉNEK FOLYAMATA

Bacsa Éva

SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: nyelvtanulással kapcsolatos meggyőződések, mérőeszköz-fejlesztés

A tanulmány egy nyelvtanulással kapcsolatos meggyőződések mérő kérdőív három lépcsős fejlesztési folyamatát mutatja be. Kutatásunk elsődleges célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a mérőeszköz-fejlesztés eddig nem hangsúlyozott validitási problémájára – az énrre vonatkozó állítások és az általános episztemológiai állítások közötti különbségekre, amelyek az itemek nyelvi megformálásakor is jelentkezhetnek.

További célunk az általános és középiskolás tanulók nyelvtanuláshoz kapcsolódó meggyőződéseinek megismerése, a korosztályokra jellemző különbségek számbavétele, és a tanulói meggyőződések közötti összefüggések feltárása.

A meggyőződések feltárásának módja és eszközrendszere kezdetektől vitatott pontja a területnek (Kuntz, 1996; Nikitina és Furuoka, 2006). A nyelvtanulási meggyőződések feltárásához a kutatások többsége a Beliefs About Language Learning (Horwitz, 1987) mérőeszközt, vagy ennek továbbfejlesztett változatait használja (Rieger, 2009), holott a mérőeszköz reliabilitása és validitása megkérdőjelezhető. Továbbá, szükségessé válik az eredeti mérőeszköz tartalmi és formai elemzése is. Az itemek egy része tartalmilag fejlesztésre szorul, és megfontolást igényel a mérőeszköz nyelvezete is. Az itemek változatos nyelvi formát képviselnek, s ez nem tükröz következetes választást, ami kétségbe vonja az értékelés biztonságát, a validitást. A mérőeszköz-fejlesztés három lépcsős eljárásban történt.

Először egy 60 itemes mérőeszköz készült el kettős megfogalmazásban (egyes szám első és harmadik személyű állítások mozaikszerű elosztásban). A mérést 210 fős mintán végeztük. Megállapítottuk, hogy a két változat között jelentős átlagkülönbségek vannak. Az egyes szám első és harmadik személyű állítások empirikus különbségei a Demetriou (1997) által feltételezett kettős metakognitív rendszer alátámasztására alkalmasak.

Másodszor csökkentettük az itemek számát, s ugyanazon a mérőeszközön belül helyeztük el adott tartalmú állításoknak az egyes szám első és harmadik személyű nyelvi változatait (16 pár), és további 18 önálló, egyes szám első személyű alanyt tartalmazó itemet. A mérést 363 fős mintán végeztük. Eredményeink azt bizonyították, hogy jelentős különbségek vannak az énrre vonatkozó meggyőződések és a nyelvtanulással kapcsolatos általános episztemológiai meggyőződések között, ezért a feltáráskor elengedhetetlen az itemek nyelvi megformálásának körültekintő alkalmazása.

Harmadik lépésként, egy 40 itemes mérőeszközt készítettünk, s mértünk be 475 fős mintán. Az új kérdőív megbízhatósági mutatói megfelelnek az adott korosztály meggyőződéseinek mérésére. Az alsókálák itemei többségében az előzetes várakozásnak megfelelően rendeződnek. Az is bizonyítást nyert, hogy a nyelvtanulói meggyőződések nem egységesekek a korosztályok és a nemek tekintetében, s a meggyőződések között összefüggésrendszer látható.

A fejlesztő folyamat eredményeként egy új, az angol nyelv tanulására vonatkozó kérdőívhez jutottunk, amely önálló mérőeszközként alkalmazható a pedagógiai gyakorlatban.